

УДК 37.091.12.011.3-051:33]:37.015.31(4)
<https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.17.135-141>.

ІНДИКАТИВНІ ВИМІРИ ТВОРЧОЇ ДИФУЗІЇ ВИКЛАДАЧА ЕКОНОМІКИ (ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД)

Вікторія Чужикова,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та психології

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ORCID: 0000-0002-3314-4997

Researcher ID: Y-5558-2018:

e-mail: victory.post@ukr.net

Катерина Лещенко,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри європейського бізнесу та економіки

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ORCID: 0000-0003-2030-5840

Researcher ID: Y-5565-2018

e-mail: kateryna.leshchenko@gmail.com

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

креативізація
освітнього простору,
інтелектуальна дифузія,
творчість викладача,
функціональна модель
особистості,
європейська модель
ідентифікації

Реферат

Проаналізовано особливості трансферу сучасного модерну в освітній системі країн Європейського Союзу. Підкреслено, що викладач поступово перестає бути єдиним модератором процесу формування компетенцій, а технологічна складова в організації освітнього процесу збільшується рік від року. Визначено фундаментальні напрями модерну економічної освіти, що базуються на концепціях М. Спенсера, Дж. Д'юї, аналізі космополітичної моделі У. Бека, соціально-економічної турбулентності М. Фезерстоуна і С. Леша, культурній дифузії Я. Пітерзе. Особливу увагу звернено на формування новітніх парадигм розвитку суспільства Homo Urbanus та Homo Creativus, які вже найближчим часом визначатимуть трендовість освітньої сфери та регуляторну домінуючість «суперкреативного ядра», до якого, за Р. Флоридою, відносяться творчі викладачі. Проведений аналіз європейської моделі викладача в межах його творчої ідентифікації, що, на думку авторів, носить поліструктурний характер просвітництва, це дало змогу максимально оптимізувати критеріальну основу структуризації М. Генсона. Проведений аналіз ідентифікаційних підходів щодо творчої особистості викладача уможливив визначити типові для ЄС риси: розуміння потреби в розширеному інвестуванні в освіту, психолого-педагогічний професіоналізм, ступінь конвергенції освітніх систем, селективне опанування наукової і дидактичної інформації, вплив багаторівневих програм (зокрема «Еразмус+») на стан академічної мобільності, а також характер міжнародної інституалізації освітнього менеджменту. Розроблена модель трансформаційної дифузії європейської креативізації, дала змогу визначити мікс-сприйняття та індикативно-дифузне поле процесів взаємодії «викладач-учень», що охоплюють креативізацію, демократизацію, гібридизацію, біохевіризацію, креолізацію, корпоративізацію, космополізацію, національну стандартизацію. Зазначене дає змогу з прагматичних і, водночас, творчих позицій розробити індикативні виміри творчої дифузії викладача економіки.

Постановка проблеми. Серед багатьох проблем сучасних педагогічних досліджень чільне місце посідає процес диференціації підготовки такого викладача економіки, якому були б притаманні творчі здібності і який був би здатним перетворювати формування компетенції в модель ефективної співпраці того, хто викладає, і того, хто навчається. Водночас, важливим аспектом сучасної системи

педагогічної діяльності викладача є виявлення особливостей, характерних рис, критеріальної основи, а також креативної активності всіх учасників освітнього процесу. Тим часом, істотною залишається проблема творчої дифузії викладача і студента, визначення змістових рамок якої породжує чимало дискусій як в межах психолого-педагогічних наук, так і економічних дисциплін, викладачі яких прагнуть до

досконалості й конкурентоспроможності тих, яких вони готують до роботи на глобальних ринках товарів та послуг. З огляду на це, доволі важливим є досвід країн ЄС, які прагнуть, з одного боку, до гармонізації відносин в освіті країн-учасниць, а з іншого – до об'єктивного оцінювання творчих здобутків усіх учасників освітнього процесу.

Метою статті є обґрунтування індикативних вимірів творчої дифузії викладача економіки в процесі розширення європейського освітнього простору та поглиблення якісних змін у системі викладання в країнах ЄС.

Аналіз останніх досліджень. Потрібно зазначити, що заявлена проблематика, а також її різні аспекти активно обговорюються в сучасній науковій літературі, насамперед, в західній. Зокрема, проблему валідизації навчання та зумовлені цим підходи щодо оцінювання розглядає Дейвід Гопкінз, рівень компетенцій у процесі формування світової освітньої політики активно досліджують Фернандо Раймерз та Ноел Мак –Гімм, керування освітою та організаційну поведінку вивчають Марк Генсон (2002), проблему демокративізації освіти – Б. Саймон (1989) і П. Фрейре. Проте галузева скерованість підготовки викладача економіки залишається поки що мало дослідженою, так як потребує системних знань.

Виклад основного матеріалу. *Теоретичний «бекграунд» освітнього модерну в Європі.* Тривалий час фігура педагога була однією з головних в освіті. Він викладав матеріал з певного предмета, пояснював складні питання й оцінював, наскільки сформовані у студентів наявні знання, уміння та навички. Так тривало століттями. Ефективність в тодішніх прагматичних моделях освіти нерідко визначалася так званою конвергенцією сформованих модератором компетенцій, натомість успіх визначався за формулою: чим ближчими були знання студента до викладацьких, тим кращим вважався результат. Однак невдалі (зокрема авторитарні) методики викладання нерідко призводили до дивергенції спільної діяльності того, хто навчає і того, хто навчається. Подібного виду спільна діяльність визначала формування глобальних трендів як в економічній, що доволі вдало зробив М. Спенсер (2017), так і в психолого-педагогічній сферах, на чому свого часу

наполював американський педагог і психолог Дж. Д'юї (2003). Тим часом, вже на зламі тисячоліть ситуація почала істотно змінюватись. Виявилося, що самої лише національної освіти задля успішної (міжнародної) кар'єри вже недостатньо (першими це відчули юристи та економісти), адже ефект «служіння власному народові» в умовах швидкого «трансферу інтелекту» та інформаційної глобалізації далеко не завжди спрацьовував. Все частіше отриманою працівниками освітою та здобутими внаслідок цього компетенціями в одній країні користувалися компанії, розташовані в зовсім інших державах. Унаслідок цього виникло так зване «інтелектуальне донорство». Відтак, нерівності, що посилювалися в глобальній економіці та в освіті, соціологи почали диференціювати, за У. Беком (2015, с. 65), як національні, так і космополітичні моделі. Цілком зрозуміло, що, з огляду на це, у світовій практиці заговорили про нову модерність світових (освітніх, культурних, соціальних, економічних) процесів турбулентності, яку британські дослідники М. Фезерстоун і С. Леш (2008, с. 22) вже пізніше назвали сучасним модерном, найважливішими змістовими блоками якого виявилися «глобальна пам'ять» та «глобальне поле». Зовсім інше «наповнення» так званої освітньої глобалізації – гібридизації запропонував Я. Пітерзе (2008). На його думку, вони містять два важливі блоки, перший з яких ототожнює процеси гомогенізації (культурний імперіалізм, культурна залежність, культурна гегемонія, автономія, модернізація, вестернізація, культурна синхронізація, світова цивілізація), а другий визначає, швидше за все, параметральну основу глобалізації / диверсифікації (культурна планетаризація, культурна взаємозалежність, культурне взаємопроникнення, синкретизм, гібридність, креолізація) (Пітерзе, 2008, с. 97). Неважко спрогнозувати, що наведені вище процеси з різною інтенсивністю впливають на ту чи іншу освітню модель, результатом чого стає її неминуча модернізація. Проте подібного виду методологічна гібридизація може давати доволі різні, іноді навіть суперечливі результати.

До зазначеного вище варто додати декілька суттєвих моментів, що визначають сучасний стан і поведінку особистості в міжнародній системі освітніх відносин. Відомий латиноамериканський науковець Н. Канкліні

(2016) зауважує, що в умовах сьогодення відбувається процес істотного посилення мультикультурності, що призвело до так званої глобальної адсорбції ринків товарів, послуг, інформації (Канкліні, 2016, с. 67-68). З огляду на це, інший вчений, нідерландець Йелле Роймер (2017) всебічно обґрунтовує формування нової парадигми розвитку – Homo Urbanus, яка базується на припущенні про неповторність кожної людини, творча діяльність якої є, на його думку, доволі важливим компонентом еволюції всього суспільства. Водночас, в американського дослідника канадського походження Р. Флориди (2018) панівною парадигмою ХХІ ст. є Homo Creativus (людина креативна), творчий потенціал якої вимірюється її позитивною суперактивністю. До того ж, фактично всі професії в галузі освіти та фахової підготовки віднесені автором до «суперкреативного ядра» (Флорида, 2018, с. 365), вплив якого на майбутні покоління, на думку автора, буде посилюватися з року в рік. Наведені вище теоретичні пропозиції є надзвичайно важливими й для встановлення індикативних вимірів творчої діяльності педагога, який в глобальному креативному процесі виконує домінуючу роль.

Європейська модель творчої ідентифікації викладача. Глобалізаційні процеси сьогодення істотно змінили наше уявлення про характер, структуру і, головне, зміст навчання, адже сучасний рух у світі освітньо-інноваційних продуктів є доволі динамічним і таким, що повною мірою визначає теперішні й майбутні перспективи розвитку не лише у цій сфері, а й в економіці в цілому. Тобто ми маємо справу з практично новим цивілізаційним вибором людства, в межах якого освітня система має дистанціюватися від класичної теорії, котра, як відомо, тривалий час базувалася на статичній моделі «учитель, як єдине джерело інформації». Відтак, варто, на нашу думку, говорити про нову відкриту поліструктурну систему просвітництва, котра, за М. Генсоном (2002, с. 150) та окремими власними авторськими уточненнями, охоплює: поєднані цикли всередині та між системами; інтегрування влади в підсистемах; врахування потреб довілля; високий ступінь комунікативності; оцінювання ефективності зв'язків; домінування творчих підходів за умов неможливості уникнення конфліктів;

зростаюча відкритість дій щодо освітнього середовища; динамізація загальних відносин; досягнення рівноваги в інформаційному та організаційному середовищах.

Зауважимо, що ідея підготовки викладачів нової генерації є домінуючою в багатьох дослідженнях, адже, з одного боку, вона базується на освітніх традиціях, водночас, з другого – на прагматизмі глобального суспільства, вплив якого на свідомість людей важко переоцінити. Тож не випадково, що, окремі дослідники, такі як Г. Драйтен та В. Джаннетт (2011, с. 47-48), в одній частині своєї в цілому епатажної книги «Революція в навчанні» стверджують, що сучасний світ є світом без економічних кордонів, проте в іншій частині цього ж твору вони висловлюють своє переконання у тому, що в окремих країнах-лідерах поступово утворюватиметься так званий культурний націоналізм (Драйтен та Джаннетт, 2011, с. 75). Відтак, освіта стає автономною, адже базується як на відповідних національних традиціях, так і на глобальних трендах розвитку культурного середовища. Суперечливість між цими позиціями авторів є очевидною, і доволі контрастно може бути проілюстрована на прикладі країн Європейського Союзу. Дослідження сучасних ринків освітніх послуг на європейському континенті дало змогу встановити, що творча особистість викладача може бути ідентифікована в таких національних координатах:

- розуміння потреби в розширеному інвестуванні творчої особистості викладача, на продуктивній діяльності якого базуватиметься благополуччя майбутніх поколінь;
- психолого-педагогічний професіоналізм. Надзвичайно важливим є не лише викладання окремого предмета (у нашому випадку, системи економічних дисциплін) а й уміння розвивати особистість, її мислення та креативну функцію, що забезпечуватиме в подальшому високий рівень конкурентоспроможності фахівців нової генерації на глобальних ринках праці;
- ступінь конвергенції освітніх систем, дидактичних підходів, світосприйняття тих глобальних процесів, що вирують у сучасному суспільстві;
- селективне опрацювання й усвідомлення інформації, що отримується з різних джерел, та вміння викладача здійснювати

її структурування з метою кращого засвоєння матеріалу студентами;

- здатність викладача та освітньої системи у цілому до модернізації (Artis and Nixon, 2001, с. 153-186) та саморегулювання, що забезпечуватиме творчу активність викладачів, студентів, керівників (staff) різних підрозділів навчальних закладів. Цю важливу функцію в сучасному ЄС виконує глобальна програма «Еразмус+» з відповідними рівнями міжнародної взаємодії КА – 1, КА – 2, КА – 3. Усі вони орієнтовані на підвищення академічної мобільності;

- міжнародна інституалізація освітнього менеджменту та формування континентальних фондів стимулювання творчої активності (COMET, Higher Education Innovation Fund).

Трансформаційна дифузія європейської креативізації. Важливою особливістю сучасної моделі трансформації вищої економічної освіти є її гібридизація, під якою слід розуміти системну різномірну еkleктику гармонійного поєднання найсуттєвіших елементів національної освіти (як правило, йдеться про жорсткі індикативні моделі вимірювання якості: стандарти, зміст, рівень, акредитації, кадрове забезпечення, та про м'які, котрі передбачають так зване «визнання» кредитів, дипломів, успішності та довіри до виставлених оцінок) з міжнародними підходами щодо інтернаціоналізації та мобільності освітнього процесу, у нашому випадку вжито термін «космополізація». Відтак, ми отримуємо нову оцінювальну шкалу, котра дасть змогу встановити відповідний рівень креативізації викладача і студента. Водночас, доволі проблематичним залишатиметься розроблення шкали градулювання пропонованої факторної селективної моделі ідентифікації, адже визначення суто прагматичних позицій не завжди виглядатиме як єдина критеріальна основа.

Природньо, що важливим елементом сучасного оцінювання творчої доміанти закладу вищої освіти, школи, викладача, студента є ступінь їх демократизації, що охоплює процес верифікації характеру креативності усієї моделі освіти у процесі створення нового типу партнерських відносин між усіма учасниками «навчання/викладання», і, що дуже важливо, національно-інституційного розуміння важливості такого тренду зі сторони усього суспільства. Принагідно

зауважимо, що прихильником першого підходу так званої кількісної ідентифікації творчої якості викладача є український педагог І. Підласий (1989, с. 157), котрий свого часу запропонував ідею прогностичної лінійки вчителя. Натомість апологетом іншого, так би мовити, демократичного підходу, виступив – британець Б. Саймон (1989), який замислився над проблемою економічної відповідальності суспільства за освіту та можливості її фінансування у кризові й посткризові часи, що є доволі значущим для сучасної турбулентної економіки.

Важливою ознакою сьогодення варто вважати проблему корпоративізації, адже підприємство в освітній сфері, у т. ч. міжнародне, мало чим відрізняється від аналогічного бізнесу в інших секторах економіки. Бажання закріпити за собою конкурентні успіхи того чи іншого навчального закладу нерідко підштовхує їх до принципово нового рівня позиціонування власних переваг: рейтингування, оцінювання рівня заробітної плати випускників, кадрового складу, який зазвичай включає певну кількість лауреатів Нобелівської та інших премій, спеціальних відзнак, а також кількості мов, на яких ведеться викладання, технічну інфраструктуру тощо. Яскравим прикладом усього переліченого можна вважати рейтинги FT (Financial Times), які визначають рівень привабливості закладів вищої освіти ЗВО економічного і бізнес профілю, їх престижність та цінову доступність.

Сучасний університет являє собою складну поліструктурну систему підрозділів, факультетів, інститутів, відділів, центрів та консолідованих елементів мережного суспільства, вплив яких на формування майбутніх фахівців, у багатьох випадках, є вирішальним. Водночас, сучасний ЗВО є місцем, де взаємодіють та зазнають модерністського впливу різні культури, етнічні норми, ментальні установки тощо. Такий своєрідний мікс веде до креолізації студентського середовища, провідне місце в якому посідатиме культура (країна, регіон) місцезнаходження університету і, нарешті, біхевіоризація, в основі якої лежить трансформована під впливом обставин і конкретного оточення поведінка студентів. Доволі важливим є також формування колективної поведінки певних домінантних груп з нечіткими або ситуативними цілями

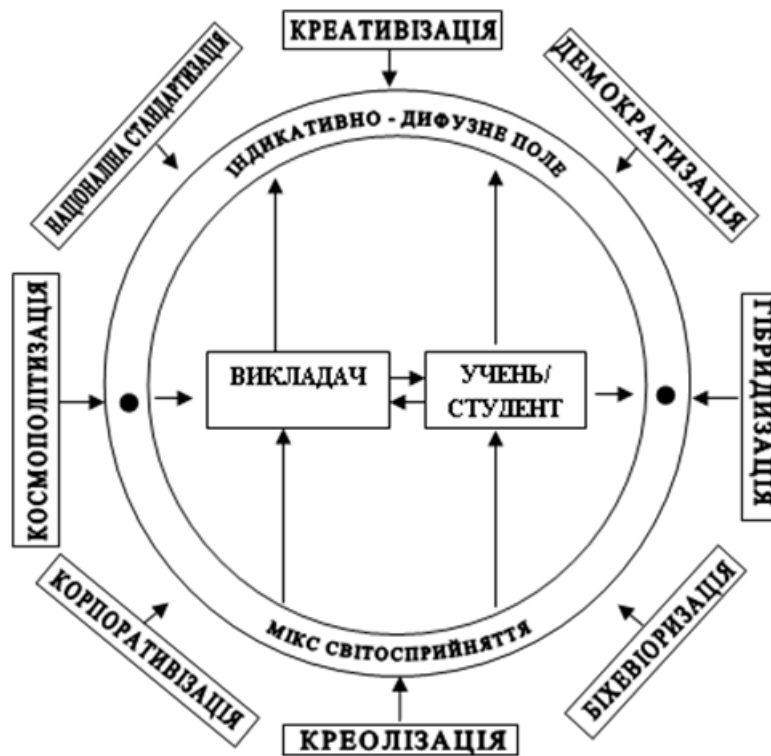

Рис. 1. Функціональна модель розвитку творчої особистості (авторське бачення)

(наприклад, міленіалів), вплив яких на суспільство постійно зростатиме. Загальна модель описаного вище тренду розвитку особистості представлена на рис. 1

Описані вище процеси є, на нашу думку, важливим фундаментом нового світосприйняття, освіта та її трансфер в якому зумовлюють формування певного рівня глобальної конкурентоспроможності викладача /вчителя, учня /студента, а також навчального закладу, держави в цілому. Він не може вимірюватися лише економічними індикаторами – ВВП на душу населення, що витрачаються на освіту, вартість освіти, рейтинги університетів тощо, основою його можуть слугувати дифузні процеси взаємозбагачення, які, за Е. Rogers (2003), й визначають ступінь проникнення інновацій у глобальне академічне середовище, котре, відповідно до запитів суспільства, з кожним роком має ставати мобільнішим, більш системним, відкритішим для творчих особистостей.

Висновки. Сучасний процес розвитку

глобального суспільства багато в чому базується на тих освітніх здобутках, котрі вже найближчим часом будуть визначати основні тренди світу, моделі світових ринків товарів, послуг, інформації, поведінку споживачів. Відтак, зростатиме інтерес до отримання якісної освіти та попиту на креативних людей, основою діяльності яких є творчий процес. У першу чергу, це визначатиме тренд підготовки економістів, які, в силу специфіки своєї професії, дотримуються як прагматичних, так і емоційно-креативних підходів, що й зумовлює різноступеневу й різношвидкісну дифузю компетентностей. Певних успіхів у процесі ідентифікації так званих творчих переваг досягли країни ЄС, які впродовж багатьох років формували гомогенний освітній простір, залишаючи при цьому значні автономні права університетам. Ступінь виміру ефективності гармонізації відносин «викладач-студент» має охоплювати таку індикативну основу: креативізація, демократизація, гібридизація, біохевіризація, креолізація, корпоративізація, космополізація, національна стандартизація.

Література

1. Спенсер, М., 2017. *Нова конвергенція*. К.: Темпера.
2. Д'юї, Дж., 2003. *Демократія і освіта*. Львів: Літопис.
3. Бек, У., 2015. *Влада і контр влада у добу глобалізації. Нова світова політична економіка*. Переклад з німецької О. Юдіна. – К.: Ніка-Центр.
4. Фезерстоун, М. та Леш, С., 2008. *Глобалізація, модерність і спростування суспільної теорії: вступ*. В.: *Глобальні модерності*. Фезерстоун, М., Леш, С., Робертсон, ред. Переклад з англійської Т. Цимбала. К.: Ніка-Центр, с.17-47.
5. Пітерзе, Я., 2008. *Глобалізація як гібридизація*, В.: *Глобальні модерності*. Нітерзе, Ян Недервен. Фезерстоун, М., Леш, С., Робертсон, ред. Переклад з англійської Т. Цимбала. К.: Ніка-Центр, с.73-105.
6. Канкліні, Н., 2016. *Уявлена глобалізація*. Переклад з іспанської. К.: Ніка-Центр.
7. Роймер, Й., 2017. *Номо Urbanus. Парадокс еволюції*. Переклад з нідерл. К.: Вид-во Жупанівського.
8. Флорида, Р., 2018. *Номо Creativus. Як новий клас завойовує світ*. /Переклад з англійської Яковлева М. К.: Наш формат.
9. Генсон, М., 2002. *Керування освітою та організаційна поведінка*. Переклад з англ. Х. Проців – Львів: Літопис.
10. Драйтен, Г., Джаннетт, В., 2011. *Революція в навчанні*. Переклад з англ. М. Товкало. Львів: Літопис.
11. Mike, Artis and Frederick, Nixson, ed., 2001. *The Economics of European Union. Policy and Analysis*. Oxford: Oxford University press.
12. Підласий, І., 1989. *Як підготувати ефективний урок*. К.: Рад. шк.
13. Саймон, Б., 1989. *Общество и образование*. М.: Прогресс.
14. Rogers, E., 2003. *Diffusion of innovations*. New York: Free press.

Abstract

KEY WORDS:

educational space
creativization,
intellectual diffusion,
teacher's creativity,
functional personality
model,
European model of
identification

Professional burnout as an origin and development factor for hypochondriacular personality disorders

Viktoria Chuzhykova,

*PhD in Pedagogics, Associated Professor,
Pedagogy and psychology department*

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Kateryna Leshchenko,

*PhD in Economics Associated Professor
European business and economics department*

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

The transfer specific nature of modern arts in the European Union countries educational system is analysed. It is emphasised that a teacher gradually ceases to be only a process moderator to form competencies, and the technological component of educational process organisation is increasing year after year. Fundamental directions of modern economics education based on M. Spencer, J. Dewey concepts, the analysis W. Beck cosmopolitan model, M. Featherston and S. Lees socio-economic turbulence, and J. Pieters cultural diffusion have been determined. Special attention is paid to new paradigms formation for developing the society of Homo Urbanus and Homo Creativus, in the near future will determine educational sphere trend and regulatory dominance of the "supercreative core" where creative teachers belong to by R. Florida. The analysis of the European model of a teacher in the framework of his/her creative identification, to authors' opinion, has a multidisciplinary character of enlightenment, that allowed improving M. Henson structuring criteria basis. The analysis of identification approaches on a teacher's creative personality has allowed to identify typical features of the EU: understanding the need for expanded investment in education, psychological and pedagogical professionalism, the convergence degree of educational systems, selective mastering of scientific and didactic information, multilevel programs impact (in particular, Erasmus +) for academic mobility, as well as the nature of the educational management international institutionalization. The developed model of European creativeness transformational diffusion has made it possible to determine the mix of perceptions and the indicative-diffusive field of student-student interaction processes that encompass creativity-based processes, democratisation, hybridisation, bio-evolution, creolization, corporatisation, cosmopolisation, and national standardization. The above allows to develop indicative measurements of an economy teacher's creative diffusion from the pragmatic, and at the same time, creative points of view.

References

1. Spenser, M., 2017. *Nova konvergenciya*. K.: Tempera.
2. Diui, Dzh., 2003. *Demokratia i osvita*. Lviv: Litopys.
3. Bek, U., 2015. *Vlada i kontr vlada u dobu hlobalizatsii. Nova svitova politychna ekonomika*. Pereklad z nimetskoi O. Yudina. – K.: Nika-Tsentr.
4. Fezerstoun, M. ta Lesh, S., 2008. *Hlobalizatsiia, modernist i sprostuvannia suspilnoi teorii: vstup*. V: *Hlobalni modernosti*. Fezerstoun, M., Lesh, S., Robertson, red. Pereklad z anhliiskoi T. Tsymbala. K.: Nika-Tsentr, s.17-47.
5. Piterze, Ya., 2008. *Hlobalizatsiia yak hibrydzatsiia*, V: *Hlobalni modernosti*. Niterze, Yan Nederven. Fezerstoun, M., Lesh, S., Robertson, red. Pereklad z anhliiskoi T. Tsymbala. K.: Nika-Tsentr, s.73-105.
6. Kanklini, N., 2016. *Uiavlena hlobalizatsiia*. Pereklad z ispanskoi. K.: Nika-Tsentr.
7. Roimer, Y., 2017. *Homo Urbanus. Paradoks evoliutsii*. Pereklad. z niderl. K.: Vyd-vo Zhupanivskoho.
8. Floryda, R., 2018. *Homo Creativus. Yak novyi klas zavoiovuie svit*. Pereklad z anhliiskoi Yakovlieva M. K.: Nash format.
9. Henson, M., 2002. *Keruvannia osvitoiu ta orhanizatsiina povedinka*. Pereklad z anhli. Kh. Protsiv – Lviv: Litopys.
10. Draiten, H., Dzhanet, V., 2011. *Revoliutsiia v navchanni*. Pereklad z anhli. M. Tovkalo. Lviv: Litopys.
11. Mike, Artis and Frederick, Nixon, ed., 2001. *The Economics of European Union. Policy and Analysis*. Oxford: Oxford University press.
12. Pidlasyi, I., 1989. *Yak pidhotuvaty efektyvnyi urok*. K.: Rad. shk.
13. Saimon, B., 1989. *Obshchestvo y obrazovanye*. M.: Prohress.

УДК 373:1-053.6 «652»

<https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.141-147>.

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ЗОРІЄНТУВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ В ФІЛОСОФСЬКИХ ШКОЛАХ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ

Валентин Іванченко,
старший викладач кафедри педагогіки
та психології ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені
Вадима Гетьмана»
ORCID: 0000-0003-2023-0914
e-mail: valentyn.ivanchenko@kneu.edu.ua

Реферат

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

духовно-моральні цінності, філософська школа, ідеал цюнь-цзи, конфуціанська етика, філософ-мудрець, інноваційне ретроведення

Проаналізовано психолого-педагогічні засади духовно-морального зорієнтування підростаючого покоління в філософських школах Стародавнього Китаю чжоуського періоду (6-4 ст. до н.е.) у контексті стратегічних завдань, що стоять перед українським суспільством щодо формування високодуховної та морально-зорієнтованої особистості. На прикладі Стародавнього Китаю показано специфічну модель філософської школи, що досить тривалий час визначала параметри духовного життя чжоуського Китаю. Описано розроблену Конфуцієм модель достойної людини, шляхетного, високоморального, досконаломудрого цюнь-цзи, а також роль педагога-наставника у формуванні ціннісної складової світогляду учнів. Розкрито цілі й завдання конфуціанської етики, постульованої тези Мен-цзи про «вроджену доброту людини», раціоналізм Сюнь-цзи (як історичні заощадження) у справі формування ціннісних орієнтацій юнацтва.

Доведено вагомість історичної спадщини (на прикладі філософських шкіл Піднебесної), що виступає інноваційним ретроведенням (у якості джерел ідей для успадкування в сучасній школі). Показано зв'язок системи конфуціанської освіти з духовно-моральними детермінантами. Визначено шляхи сформованості духовно-моральної ціннісної складової особистості у запроваджених Лао-цзи, Мен-цзи, Сюнь-цзи філософських школах відповідно